

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΑΣΤΕΡΕΣ ΨΕΝ

Εάν αληθεύη ή ρήσις ότι οι άνδρες του πνεύματος δεν έχουν πατρίδας και δεν ανήκουν δικαιωματικώς εις την χώραν εν ή γεννήθησαν και ήνδρώθησαν, άλλ' ότι είναι της ανθρωπότητος όλης ο κοινός θησαυρός και ότι πατρίδα έχουν την οικουμένην σύμπασαν, επιτυχεύατα δύναται τις να την εφαρμόση επί του περικλειούς της Νορβηγίας συγγραφέως του Έρρίκου Ίψεν όστις υπήρξεν εις των πνευματικών αστέρων πρώτου μεγέθους του δύσαντος πολυκυμάντου αιώνος και του όποιου ή αντανύγια λαμπρύνει την πνευματικήν εκείνην πινακοθήκην την όποίαν κοσμοῦσι τὰ όνόματα ενός Γκαίτε και Σαικσπέιρου και τόσων άλλων έρ' ών ενανθρύνονται και δικαίως-οί πιστοί των βημάτων εκείνων της σημερον ακολουθοῦν και προς την Ιεράν σιάν των όποιων αναπέμπεται ή ελπίθεριμος της οικουμένης βύλης ευγνωμοσύνη και ο πανταχόθεν καταφθάνων δικαίος θαυμασμός.

Σελίδες όλαι δεν θα επήρουν όπως επιληφθή τις, της εν εκτάσει εξειάσεως των διαφόρων του πνεύματος του Ίψεν κατευθύνσεων και έμβαθύνει εις τας πολυπλόκους τούτου εκφάνσεις, ύφ' ός ότε μόν βλέπομεν την ζωφραν της κοινωνίας ζωγραφίαν, ότε δε την του κλήρου και του τύπου απεικόνισιν και άλλοτε καθιστάμεθα θεαταί άλλ' όμα και κριταί των νεωτεριστικών εκείνων τάσεων και ίδεών έρ' ών έδραζεται το όλον αυτου έργον το εν δλίγαις λέξεσιν αναπαριστάμενον: Αναμόρφωσις της Κοινωνίας.

Το έργον του Ίψεν δεν είναι ο μέγας άρτιμός επιστημονικών συγγραμμάτων αλλά το θέατρον, το σχολείον, εκείνο ενφ' εξευγενίζεται ή ψυχή, αποβάλλει την περότητα το πνεύμα, σκιρτά ή καρδιά πρό ευγενών έργων, πάλλει το στήθος και μεταρσιούτα ή νοῦς εις κόσμους ξένους ευρίσκων το ωραϊον και άποπνέων το κάλλος. Εκεί διδάσκει ή αλήθεια και τιμωρείται το ψεύδος, χειροκροτείται ο άνδρείος και βδελύσσεται ο δειλός, στεφανούται ο νικητής και ύφίσταται τας συνεπείας της δειλίας του ο ήττημένος, βραβεύεται το καλόν και το ωραϊον και μαστιγούται το κακόν και το ειδεχθές, ζηλοῦται ή δόξα και κηλιδούται το πρόσωπον του υλιστου. Του Νορβηγου ποιητου το έργον εγκλείει σοφίαν δλίην εκάστη, εκείνου, λέξεις είναι και μία ιδέα εκάστη, εκείνου, φράσις και εις συλλογισμός, πάσαι γραμμί και απόφθεγμα, πάσα σκέψις και μία ψυχολογική ανάλυσις των χαρακτηριστων, των παθών, της ψυχής, της συνειδήσεως, του πάθους, της σκέψεως, μελέτη κατοπιν πολλής βασάνου, επί του ατόμου, της κοινωνίας, φιλοσοφικά άπανυγάσματα επί των πολυπλόκων και τόσων ενδιαφερόντων ζητημάτων της ανθρωπότητος, είναι μία μεγαλοφυία επί τη βάσει διαγγεγραμένου συστήματος εξεταζούσης τὰ διάφορα αντικείμενα, εινε φιλοσοφία μη ενέχουσα άπλώς εικόνας και γεγονότα άλλ' έχουσα μίαν επιστημονικήν ενότητηα ύφ' ήν αναλάμπει ή φιλοσοφική αλήθεια.

«Το θέατρον είναι τέχνη σκοπούσα να ζωγραφίση την ανθρωπίνην ζωήν» άνέγνωσα ποτέ εν τινι βιβλίω. Τέχνην να ζωγραφίση την ανθρωπίνην ζωήν υπό τας ποικίλας αυτής εκφάνσεις, τὰ διάφορα αυτής στοιχεία και ελατήρια, τους πολυπλόκους αυτής κλάδους μόνον δύναται τις να ίδη και ν' αντιληφθή εν τοις έργοις του Ίψεν όστις αναβιβάζων ταύτην επί του θεάτρου αποκαλύπτει

το ένδον της ψυχής της κοινωνίας και ζητεί την ίασιν του κακού, την εκ βάθρων ανακαίνισιν, την εκ θεμελίων αναστασιν και στήρξιν ταύτης επί βάσεων δυναμένων να βαστάσωσι επί πολυ την αφηαρσίαν αυτής.

Μη αναζητήσωμεν ποτέ εν τώ έργω του Ίψεν σκηνας πολυταράχους, γεγονότα εκπλήσσοντα και μη θελήσωμεν εν αυτω τα τόσα άλλα κοινά δια των όποιων οι σύγχρονοι συγγραφείς έχουν κορέσει την όρεξιν ήμων, αλλά ός προδιαθέσωμεν ήμάς αυτους να καταστώμεν θεαταί ενός αληθοῦς καλλιτέχνου, ενός ζωγράφου ποιητου υπό την γραφίδα του όποιου αναλύεται ο κόσμος όλος και υπό τας γραμμιάς της όποιας ανακρίνεται ή δύναμις του χειριστου ταύτης, όστις από πολυλου υπό της κοινής γνώμης φέρεται ως ο μόνος δυναθεις εις τους ήρωας αυτου να μη εγκατασπείρη αφρόνως «σοφίσματα συνδετικά των διακρίσεων της αληθείας, ίνα εΐπωμεν κατά τον Ανατολ. Φράνς, δια των όποιων οικοδομοῦνται τὰ μεγάλα συστήματα της φιλοσοφίας, τὰ όποια δεν συνδέονται ή μόνον δια της συνδειτικής ύλης της σοφιστικής» αλλά μόνον ή μάλλον κυρίως την σκέψιν ύφ' ήν υποκρύπτονται πολλα δια την ανθρωπότητα διδάγματα

Παντου όπου ο Ίψεν ευρίσκει κηλιδας ζητεί να τας αποξύση όπου κρύπτονται σκόληκες ζητεί να τους αποσύρη, όπου βαλτώδες το μέρος περιτάται να διενκολύνη των υδάτων τον ρουην, ζητεί τέλος, την εξυγιανσιν της μολυσματικής ταύτης ατμοσφαιρας ύφ' ήν ζώμεν, πρώτος αναλαμβάνων να ανατρέψη το μεγαλοπρεπές θεωρούμενον της σημερινής κοινωνίας μέγαρον υποσκάπτων τας βάσεις ταύτης, εν ενί λόγω μαστιγώνει την σημερινήν κοινωνίαν και κτυπά την σύστασιν και όργανωσιν αυτής.

Εις το στόμα των διαφόρων αυτου ήρωων θέτει ρήσεις φιλοσοφικάς, ιδέας αναμορφωτικάς, σκέψεις κοινωνιολογικάς και περιόρται να κρυβή όπισθεν αυτων, πλην όμως παντοῦκαλπάντοτε ή επιτετηδευμένη εκείν αποχώρησις άνυφοί αυτον επί περισσώτερον και υποδηλοῦ την παρουσίαν του Έγώ του εις πάσαν σελίδα, ακόμη δε και εις πάσαν γραμμήν.

Εκαστος ήρωας του έργου του είναι και μία ήθικη παραίεσις, μία νουθεσία προς τους θεατάς, ότινες ίσως σημερον δεν άρέσκονται ή και παντελώς δεν φοιτώσι εις τοι αυτας από σκηνης διδασκαλίας.

Από μικράς ηλικίας αποφεύγων ο Ίψεν τον θόρυβον ήρέσκετο εις τον μονήρη βίον και ήνχαριστειτο να μένη κεκλεισμένος εν τώ δωματίω του. Τις οϊδε πώς, εντός των τεσσάρων εκείνων τοίχων, δια ποίας κινηματογραφικής φανταστικής ταινίας έθεάτο την όλην κοινωνίαν και πώς εν τη θέα ταύτη εντυφών εδημιούργη τα θαυμάσια εκείνα έργα τα όποια σημερον φέρουσι την μεγάλην σφραγίδα του πνεύματος.

Δεν ειχε βιβλιοθήκην, δεν ήρέσκετο εις την μελέτην, εν τούτοις όμως παραμένει ως ο πρώτος, του όποιου ή πνευματική δύναμις ενεργήθη μετ' αυτου και όστις προώριστο να καθέξη τιμητικήν θέσιν εν τη μεγάλη πινακοθήκη των πνευματικών ανδρών, των όποιων το σώμα εκάλυψε μόν ο χοῦς πλην όμως ή μνήμη παραμένει αίδιος και θέλει παραμείνει έρ' όσον δρᾶ το πνεύμα και κινείται ο εγκέφαλος.

Εβδομήκοντα και όκτω έτη έζησεν ο Ίψεν φωτίζων δια του πνεύματος αυτου μέχρι της υστάτης στιγμής τας στενωπάς του πνεύματος αγιας εν τη χώρα του και ρίπτων πάντοτε περισσώτερον φώς εκεί ενθα έβλεπε

τα σκότος επικεχυμένον.

«Ότε κατά τας τελευταίας στιγμιάς του βίου του, ο ιερεὺς όστις ήθέλησε να μεταλάβη αυτον, διηγούνται οι βιογράφοι του ανδρος, τον ήρώτησε: «Γνωρίζεις πόθεν ο Θεός είναι μέγας; Απήντησεν: «Ναι και πόσον ο άνθρωπος είναι μικρός».

Την 23 Μαρτίου 1906 απέθανε. Το Storthing απεφάσισεν ν' αναλάβη δαπάναι του Κράτους την κηδείαν του δραματικού συγγραφέως. Επί τριών χιλιομέτρων εκτάσεως εξετείετο το πλήθος το όποιον εις ένδειξιν ευγνωμοσύνης έμελλε να παρελάση πρό του κενотаφείου το όποιον εκράτη ψυχρὸν και άπνονν το σώμα του ανδρος Αυτός δε ο μόλις εκλεγείς βασιλεύς Ηαακον παρενρίσκετο εις την κηδείαν.

«Ο θάνατος του δημουργου τασούτων άθανάτων τύπων, λέγει ο Ossif Lauric έσχε εις σύμπαντα τον κόσμον ίσχυράν άπ ήχησιν. Και δικαίως διότι μέγα φώς πρό όλίγου ειχε σβύσει.»

ΗΛ, Γ. ΚΥΡ.

ΠΟΤΕ ΑΛΗΘΕΙΑ

Τι διαφορό!!... θυμάμαι τη ματιά σου που μιὰ φορά με κύτταγε ξαυθή μου και τώρα που την βλέπω καί-ε άκούω που λίγο λίγο λένουν, το κορμί μου Κοί μου πληρώνει τ' άχαρνά μου σήθεια ή Ματιά σου που ποτέ... δεν ειπε αλήθεια!!... Ζάκυνθος ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΛΟΥΤΣΗΣ

ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΑΒΒΕ ΠΡΕΒΟΣΤ

Αναγιγνώσκων την «Μανών Λεσκό» δεν ήδυνάμην να συγκρατήσω τον θαυμασμόν μου δια τον Πρεβό τον συγγραφέα της, το άκμάσαντα τον 18ον αιώνα, κατά τον όποιον παρήχθησαν περισσώτερα μυθιστορήματα και παρόμοια διηγήματα του 17ου αιώνος, διότι ενφ' τα μυθιστορήματα του 17ου αιώνος, κατά το πλείστον είναι μικρά, βαρυστά, και άδύνατον να διαβασθούν, απεραντίας τα του 18ου αιώνος είναι γραμμένα με ύφος ζωντανόν σαν να ήμαί τωρινά.

Ο Πρεβό λοιπόν ο Γάλλος ούτος μυθιστοριογράφος που έζησε τον αιώνα τουτον υπήρξε σύγχρονος του Βολταίρου και πολλών άλλων επιφανών. Έγεννήθη εις την πόλιν Χέσντιν της Γαλλίας την 1ην Απρ. λου 1697, ήτο δε υίός εισαγγελέως. Τας πρώτας του σπουδάς τας έκαμε εις την γεννέτειρά του, μεταβάς κατοπιν εις Παρισίους όπου και παρεμεινεν έρ' άρκετόν. Υπήρξε αλληλοδιαδόχος μοναχός και στρατιωτικός. Δραπετεύει όμως εκ Γαλλίας και μεταβαίνει εις Ολλανδίαν κατοπιν δε και εις Λονδίον, όπου έμεινεν επί άρκετόν καιρόν. Κατόπιν επιστρέφει πάλιν εις Γαλλίαν, όπου έφόρεσε το εκκλησιαστικόν ένδυμα (1734). Αλλά δυστυχώς ούτε εις τους άγρους ούτε εις το μοναστήριον μένει ευχαριστημένος' έως ότου τον παραλαμβάνει ως ιερέα του κάποιος πρίγκηψ εις την έσοχήν του πλησίον του Σαντιλύ όπου ο Πρεβό επέπρωτο να διέλθη τα τελευταία έτη της ζωής του. Μίαν πρωϊαν του έτους 1763 έξήλθε δια να κάμη τον συνήθη του περιπάτον εις τό δάσος Σαντιλύ, όποτε τον καταλαμβάνει ύλιγγος και πίπτει άπνους εις τας ρίζας ενός δένδρου, μέχρις ότου χωρικοί τινες τον μετέφερον εις τό χωρίον εις την οικίαν του εφημερίου, όπου ή δικαιοσύνη επελήφθη εξετάσεων. Εκλήθη ο ιατρός δια να κάμη αυτοψίαν του πτώματος, αλλά με το πρώτον κόψιμον του κοπιδίου, ο δυστυχής Πρεβό όστις ειχε καταληφθή ά-